

Representantforslag 139 S

(2010–2011)

fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande og Borghild Tenden

Dokument 8:139 S (2010–2011)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande og Borghild Tenden om å nedsette et offentlig utvalg som skal følge opp Ansvarsreformen for å bedre livssituasjonen til psykisk utviklingshemmede

Til Stortinget

Bakgrunn

Reformens formål

Reformen i helsevernet for psykisk utviklingshemmede (HVPU-reformen, også kalt Ansvarsreformen) ble vedtatt i 1991. Siktemålet med reformen var å bedre og normalisere levekårene for mennesker med utviklingshemning. Psykisk utviklingshemmede ble flyttet fra sentrale institusjoner til sine hjemkommuner. De sentrale institusjonene skulle derfor nedlegges.

Forslagsstillerne mener intensjonene med reformen var god, men at det, manglet en overordnet og langsiktig strategi for multifunksjonshemmede og deres pårørende, samt en differensiering som tok hensyn til at psykisk utviklingshemmede ikke er en ensartet gruppe. Forslagsstillerne mener videre at manglende politisk oppfølging av reformen og manglende politiske og administrative prioriteringer i kommunene, har skapt en vanskelig situasjon for mange brukere, pårørende og ansatte.

Behov for gjennomgang av reformen

HVPU-reformen ble i praksis en boligreform som har ført til at mange psykisk utviklingshemmede i dag lever i ensomhet. Flere har derfor fått forringet sin livskvalitet. Det er etter forslagsstillernes syn meget godt dokumentert at Ansvarsreformen har ført til

flere alvorlige mangler, bl.a. annet manglende bredde i tiltakene til de godtfungerende og de med omfattende og komplekse funksjonshemminger. Reformen har også ført til at det mangler systematiske tilbud på kultur og fritidstilbud. I tillegg er forslagsstillerne kjent med at mange psykisk utviklingshemmede mangler systematisk helse- og aktivitetsarbeid

Fylkesmennesenes tilsynsrapport

Statens råd for likestilling av funksjonshemmede anbefalte på bakgrunn av fylkesmennesenes tilsynsrapport fra 2006, at det settes ned et nytt offentlig utvalg som skal gjennomgå livssituasjonen, levekårene og tjenestene for psykisk utviklingshemmede. Norsk forbund for utviklingshemmede har lenge ønsket seg et slikt utvalg. Forslagsstillerne mener at fylkesmennesenes rapport tydelig viser at det er behov for både administrativ og politisk oppfølging. Spesielt store er utfordringene innen kompetanse-, ledelses- og rekrutteringssituasjonen. Det ble også avdekket behov for å avklare bruk av tvang og makt overfor brukere.

Forslagsstillerne viser til at små sosiale miljø ofte skaper isolasjon, og at det derfor er enda større behov for sosiale tjenester for denne gruppen nå enn før HVPU-reformen. Det er etter forslagsstillernes syn derfor alvorlig at psykisk utviklingshemmede ikke alltid får det de har krav på etter lov om sosiale tjenester. Dette gjelder bl.a. støttekontakter, reisefølge til sommerleirer, aktivitetstilbud osv. Forslagsstillerne mener manglene fører til negative og utilsiktede konsekvenser som krever politisk handlekraft.

Handlekraftig utvalg

Statens råd for likestilling av funksjonshemmede ønsker å sette ned et offentlig utvalg som skal se nærmere på livssituasjonen til psykisk utviklingshemmede. Det er forslagsstillernes oppfatning at det er stort

behov for et slikt utvalg som viser i hvilken grad man har nådd de ambisiøse målsettingene i HVPU-reformen og som viser de framtidige utfordringene, både i et bruker- og pårørendeperspektiv. Videre bør det etter forslagsstillernes syn vurderes en egen tiltaksplan på bakgrunn av funnene og svarene et slikt utvalg kan gi, som strekker seg betydelig lengre enn informasjons- og utviklingsprogrammet som ble lansert av statsråd Audun Lysbakken 15. oktober 2010.

Situasjonen i mange kommuner er etter forslagsstillernes syn i høyeste grad urovekkende med hensyn til hvor langt reformen er implementert etter intensjonen og i hvor tilfredse brukerne og de pårørende er. Forslagsstillerne mener det er åpenbare utfordringer på støtteordninger til differensierte boliger, tjenesteutvikling, fritidsmuligheter og arbeidsmarke-

det m.m., og at disse utfordringene bør uttrykkes i en egen opptrappingsplan.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

Stortinget ber regjeringen nedsette et offentlig utvalg som vurderer resultatene av HVPU-reformen fra 1991 og levekårssituasjonen for brukere og pårørende, og fremme forslag til hvordan livsvilkårene for denne gruppen kan bedres.

27. april 2011